

RECHT VOOR ALLEN.

Orgaan van de Sociaal-Demokratische Partij in Nederland.

Alleen wie de vrijheid van anderen lief heeft,
is zelf de vrijheid waard.

Afhelderlijke Nummers aan het Bureau
om de bekende plaatsen 2 Cents.

De arbeiders zijn de reus, waarop de kern
der toekomst moet worden opgebouwd.

VERSCHIJNT ELKEN WOENSDAG EN ELKEN ZATERDAG.

Bureau van Redactie en Administratie:
Westerbaanstraat 156, te 's-Gravenhage.

Abonnementsprijs met bijlage f 1.— per 3 maanden franko per post bij
vooruitbetaling. Voor het buitenland f 1.50.

Verkrijgbaar te Amsterdam in de Kiosken, bij P. J. Penning, Café de Leeuw van Waterloo, Waterlooplein 82, bij K. A. Bos, Noorderstraat 59, bij J. A. Hartuy, Boekhandel, Tuinstraat 54; te Rotterdam in de Kiosk van G. W. van Biene, Hoogstraat bij den Viadukt, bij J. H. Stegman, Aert van Nesstraat 54 en bij M. Broedveld, Tuinstraat 14; te 's-Gravenhage: aan het Bureau Westerbaanstraat 156, bij P. H. Doon, Schiedeldoekhaven 64 en bij J. F. R. de Jong, Ravesteinstraat 258; te Keeg bij M. Doon; te Sneek bij P. Gorter; te Zaandam bij J. Engel, Stuurmanspad; te Wormerveer bij T. Stelling, Warmoespad; te Westmaas bij J. Dekker, Pz.; te Krommeke bij J. Leguit; te Groningen bij R. J. Urban Jr., Rozenstraat en in 't „Café Eendracht“, Zuider Binnensingel; te Haarlem bij F. Bremer, Hagestraat 19; te Londen bij J. Tegeler, Zandstraat 25; te Hoorn bij J. L. Van Herwerden; voor Winschoten bij E. Brader, Visser, Brouwersteeg; te Sneek; P. H. Groebe, Koningsweg te Alkmaar.

Bij dit nummer wordt aan de abonneenten ver-
onden, vel 16 van het bijvoegsel:

HET ONDERAARDSCHIE RUSLAND.

De Koning komt!

De groote bladen deelen ons mede dat in de vol-
gende week de koning zijn jaarlijksch bezoek aan
de hoofdstad zal brengen. Wij zullen dus weder
getuige kunnen zijn van de malle vertoening, genaamd
de aankomst van Z. M. aan het afgezette station en
de verschijning van Z. M. met vrouw en dochttertje
op het balkon van 't paleis op den Dam.

De groote bladen zullen weder lange verhalen
doen en liegen van de liefde van het huis van Oranje
voor 't Nederlandsche volk en van de geestdrift van
genoemd volk voor zijn vorst.

Wat is toch eigenlijk die geestdrift welke zich
dan zoogenaamd openbaart? 't Is niets dan schreeu-
wen, gillen en brullen van een samengeloopen
menigte van meestal kwajongens voor deze plechtige
gelegenheid niet door de politie met stok en sabel
uit elkander gejaagd; immers, samenscholingen door
Z. M. veroorzaakt, zijn niet verboden.

Wanneer nu een ander persoon zich op dat
balkon vertoonde, zou die zoogenaamde geestdrift
zich evengoed openbaren, wanneer men ten minste
onder geestdrift verstaat het joelen, juichen en
zingen eener groote verzameling van menschen.

Maar waarom zoude men ook zooveel sympathie
voor dezen laatsten Oranjevorst gevoelen? Door
zijne handelingen?

Maar wat ook de groote bladen zoeken en snuf-
felen, berichten van eenig belang omtrent Z. M.
vindt men niet. Wel wordt ons medegedeeld dat
Z. M. jonge vogeltjes heeft gekocht, ook dat hij
groote wandelingen doet, een blakende gezondheid
geniet en toch ieder jaar tot herstel van die bla-
kende(?) gezondheid een lange kuur in een buiten-
landsche badplaats doet, dat hij de nieuwe paarden-
stallen te Baarn heeft geïnspikeerd en een gouden
medaille aan de tooneelspeelster Frenkel-Bouwmeester
heeft gegeven; waarom zij juist die verdiende met
achterstelling van zooveel andere verdienstelijke
tooneelspelers weet ik niet, ik heb haar nooit zien
spelen, wel weet ik dat zij veel met heeren speelde,
soms met twee te gelijk, zij denkt zeker: jij
doe maar of liever je laat het maar doen.... maar
nimmer lezen wij: de koning gelast dat eindelijk de
herziening der grondwet flink zal worden aange-
pakt of Z. M. wenscht aan het treurig verschil tus-
schen herders en leeraren der Herv. Kerk te Am-
sterdam, een einde gemaakt te zien; neen niets van
dat alles, slechts zinnelooze en zoutelooze berichten
omtrent handelingen van Z. M. die noch eerbied
noch toewijding, noch eenige geestdrift kunnen uit-
lokken voor iemand die zoo weinig werk van zijn
baantje maakt. Toch gaan velen weder naar den
Dam en zien de liefde van 't Vorstelijk huis voor
't Nederlandsche volk; n. b. de koningin kan niet
eens zien, of er op den Dam menschen dan wel
schapen staan en de koning heeft, naar mij meer-
malen verzekerd is, maling aan die malle vertoening,
maar wanneer nu Z. M. de Koning H. M. de Kon-
ingin op 't balkon omhelst en een van beiden of
beiden tegelijk 't prinsesje kussen, dan beginnen
velen weder als mallen te gillen en te brullen en

maken de geestdrift klaar, die den anderen dag in
de couranten wordt gemeld.

De zoogenaamde geestdrift is al merklijk bekoeld
in vergelijking van 10 of 20 jaar geleden en zonder
de straatjongens kwam er niets van de vertoening
terecht. Natuurlijk de burgemeester en dergelijke
lui veinzen geestdrift, want hun baantje hangt af
van hun vleien en buigen ofte wel de lust in een
ridderorde vergoedt het spelen van knecht gedurende
een week. Reeds dat bezoek zou het een man van
karakter onmogelijk maken burgemeester van Am-
sterdam te zijn, maar waar vindt men dezulken op
de zetels der machthebbers?

Ach armen! Wat zijn wij toch nog dwaas en
weinig ontwikkeld, dat wij nog aan dergelijke dom-
heden ons schuldig maken! En wanneer zal de tijd
aanbreken dat iemand als een gewoon mensch de
vrije Nederlandsche republiek zal besturen, gesteund
door een breede schaar van werke ijke volksvertegen-
woordigers, niet meer afhankelijk van verouderde
begrippen als van een land dat zoogenaamd zijn
vorsten eert en vorsten die hunne onderdanen zoo
beminnen.

Vooruit dan, gij mannen der volksbeweging! gaat
voort het volk wijzer, beter en verstandiger te
maken, laat u niet door schimp en smaad weer-
houden; hij nadert, de groote dag der revolutie
en in roode vlammen straalt daar aan den horizon
het licht der vrijheid en valt de laatste keten van
't in boeien smachtend Nederlandsche volk, eens
met recht de zon, van 't vrije Nederland en thans de
slaven of handlangers van een klein deel der Natie
dat daar zetelt in 't vorstelijk 's-Gravenhage.

De slaven-kolonie Enschedé

EN DE
slavendrijver VAN DER ZEE.

Indien men de kapitalistische uitzuigerij met tact
en stelselmatig wil zien drijven, dan moet men een
kijkje komen nemen in het fabrieks-district Twente.
Daar reiken de fabrikanten elkaar broederlijk de
hand om gemeenschappelijk de arbeidersbevolking
te exploiteeren en de arbeiders te houden in een
toestand waarin ze juist te veel hebben om te
sterven en precies genoeg om als onderdeelen van
machines dienst te doen.

Die verhouding tusschen kapitaal en arbeid,
fabrikanten en fabrieksarbeiders, vinden we te
Enschede aanschouwelijk voorgesteld in den vorm
van een groep statige woningen van fabrikanten,
die als sponzen opzuigen al hetgeen wordt voort-
gebracht door de bewoners van een ontzaggelijken
kring van arbeiderskrotten daaromheen gelegen.

Wij bezochten dezer dagen de wijken waarin
deze mede-voortbrengers der Enschedé'sche rijk-
dommen worden opgeborgen: een vierkante ruimte
met steenen vloer, waarin een tafel, een paar stoelen,
een kachel, een gat in den muur dat toegang geeft
tot een „bed“, ziedaar het tehuis dezer blanke
slaven en slavinnen, waar man, vrouw en kinderen
onder dak moeten worden gebracht. In een dier
krotten zag ik op den vloer een hoopje lompen
liggen. Toen het zich bewoog dacht ik dat er een
hond of kat onder lag. Ik vergiste mij... het was
een kind dat ziek was!

Het leven dezer menschen is een aaneenschake-

ling van zorg om van den eenen dag op den
anderen te komen, hun eenige belooing is juist
den mond open te kunnen houden; en dan nog
hoe? Aardappelen en nog eens aardappelen met
lawaisaus, afgewisseld door „snert met lampolie“,
zooals ze dat noemen, ziedaar het smeer waarmede
deze levende machines loopende worden gehouden.

Een was van droefheid en ellende ligt over ge-
heel die wijk: spraak, voorkomen, beweging, alles
toont zorg, afmatting, levensmoetheid, berusting in
het onvermijdelijke, algeheel gemis van betere voor-
uizichten, van hoop voor de toekomst, in één
woord; een toestand dien men in „beschaafde“ krin-
gen betitelt met den naam van „tevredenheid“.

Dat de fabrikanten hun arbeiders als niet veel meer
beschouwen dan stukken vee, kan hieruit blijken,
dat ze eenvoudig dobbelen om hun lot: als de heeren
den kans schoon zien voor een loonafrek, dan
komen ze samen op de societeit, dobbelen erom
wie daartoe het eerst zal overgaan, en beloven elkaar
bij werkstaking broederlijk te zullen helpen. Langs
dezen weg der broederlijkheid zijn ze erin geslaagd
het gemiddelde loon te brengen op circa 6 à 7
gulden per week, terwijl zelfs bij Scholten de beste
wevers met 3 touwen moeite hebben 6 gulden te
halen. En dat voor een arbeidsdag van 'smorgens
7 tot 'savonds 7, waartusschen hun slechts 1 uur
wordt gegund om te gaan eten, dat velen dan ook
niet eens thuis kunnen doen, maar onderweg bij
den een of anderen kameraad! En dat voor een
arbeid als spinnen en weven, dat geschiedt in sterk
verhitte lokalen en in een atmosfeer van stof, waar-
door velen borstkwalen en tering oploopen! Wij
zagen zoo'n fabriek uitgaan, maar 't was treurig
te zien die vermagerde, bleeke gezichten en uitge-
putte lichamen. Sommigen zagen geheel blauw, dat
zijn degenen die met blauw goed werken; ze zijn
blauw niet alleen van buiten maar ook van binnen,
ze spuwen blauw!

Uit vrees dat de heeren, wanneer hun arbeiders
ziek mochten worden hen uit hun zak zouden moeten
bijspringen, zijn de heeren alweer zoo broederlijk
geweesd de arbeiders te verplichten tot de oprichting
van een ziekenfonds uit eigen zak. Een ieder is
verplicht daaraan deel te nemen op straffe van te
worden ontslagen. Ook voor den ouden dag is be-
hoorlijk gezorgd! Want aan 't ziekenfonds is een
pensioenfonds verbonden. Als er uit de arbeiders
gehaald is wat er uit te halen valt, dat wil zeggen
als ze 65 jaar oud zijn, welken leeftijd bijna niemand
hunner bereikt, dan krijgen ze pensioen! Wij spraken
zoo'n gelukkige die een pensioen deelachtig was
geworden: hij genoot f 1.85 in de week. Een prach-
tige belooning voor vijftigjarige slavernij.

En dat noemen ze dan nog het „Eden“ der
arbeiders!

Wij maken ons sterk dat de heeren hun arbeiders
nog nooit opgezocht hebben in hun Eden: Krim en
Sebastopol. Wij spraken zelfs bazen die in die
buurten nimmer waren geweest en volslagen onbe-
kend waren met het leven dat daar wordt geleid in
die krotten, waarvoor nog 90 cents huur moet wor-
den betaald in de week.

Gelijk in alle streken waar de ellende groot is,
zijn vroege huwelijken aan de orde van den dag.
Aanvankelijk gaat het dan nog zoo'n beetje, want,